

POSTANOWIENIE

Dnia 14 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Monika Koba

SSN Andrzej Tomczyk

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie **sędziego Sądu Okręgowego w S. A. N.**

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w dniu 14 stycznia 2025 r.

wniosku obrońcy o zbadanie w trybie art. 29 § 5 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 622) spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności sędziego Sądu Najwyższego Marka Siwka w sprawie I ZZ 8/22,

postanowił:

1. wyłączyć od rozpoznania sprawy zawisłej przed Sądem Najwyższym pod sygnaturą I ZZ 8/22, sędziego Sądu Najwyższego Marka Siwka;

2. na podstawie art. 98 § 2 k.p.k. odroczyć sporządzenie uzasadnienia na okres do 7 dni.

UZASADNIENIE

Zarządzeniem z dnia 29 października 2021 r., nr [...], Prezes Sądu Okręgowego w S., na podstawie art. 130 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 2072; obecnie t.j.: Dz. U. z 2024 r., poz. 1907 – dalej w tekście u.s.p.), zarządził natychmiastową przerwę w czynnościach służbowych SSO A. N. na okres miesiąca z uwagi na wydane w dniu 4 października 2021 r. przez Sąd Okręgowy w S. z jej udziałem, w sprawie o sygn. akt [...], wyrok i postanowienie, w których – jak to ujęto w zarządzeniu – „zakwestionowano wprost istnienie stosunku służbowego sędziego Sądu Rejonowego w C., skuteczność powołania tego sędziego i umocowanie konstytucyjnego organu Rzeczypospolitej Polskiej”.

Sprawa powyższa zawisła – zgodnie z art. 130 § 3 u.s.p. – przed sądem dyscyplinarnym, którym w chwili jej wpływu do Sądu Najwyższego była Izba Dyscyplinarna. Po likwidacji Izby Dyscyplinarnej (ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r., poz. 1259) sprawa zarejestrowana została w powołanej tą ustawą Izbie Odpowiedzialności Zawodowej pod sygn. I ZZ 8/22, a sędzią referentem wyznaczony został sędzia Marek Siwek.

W dniu 12 września 2022 r. obrońca sędzi A. N. sędzia Sądu Najwyższego X. Y. złożył wniosek o zbadanie spełnienia wymogów niezawisłości i bezstronności przez SSN Marka Siwka w trybie art. 29 § 6 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j.: Dz. U. z 2024 r., poz. 622 – dalej w tekście uSN).

W pierwszej kolejności wskazał, że art. 29 uSN jest sprzeczny z art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wartości (EKPC) albowiem zaniża on standard kontroli czy sędzia przydzielony do rozpoznania sprawy daje gwarancje rozpoznania tej sprawy w sposób niezawisły i bezstronny i to przez sąd ustanowiony ustawą, skoro stawia on dodatkowe wymagania formalne w art. 29 § 5 uSN, które nie mieszczą się w kryteriach wypracowanych na tle orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (ETPCz) – wyrok Wielkiej Izby ETPCz z dnia 1 grudnia 2020 r., skarga nr 26374/18, Guðmundur

Andri Ástráðsson przeciwko Islandii. Zdaniem autora wniosku celem ustawy w tym zakresie było zablokowanie wykonywania orzeczeń ETPCz w taki sposób, aby nie można było prowadzić testu w zakresie, w jakim ma on swoje podstawy w art. 6 ust. 1 EKPC. W związku z tym ocena legalności tego rozwiązania ustawowego powinna być dokonana na płaszczyźnie art. 91 ust. 2 Konstytucji RP i art. 6 ust. 1 EKPC, który to standard powinien skutkować niestosowaniem art. 29 § 5 uSN.

W zakresie okoliczności dotyczących powołania sędziego Marka Siwka na urząd sędziego Sądu Najwyższego obrońca SSO A. N. podniósł w szczególności to, że został on powołany do pełnienia tego urzędu przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3 – dalej w tekście ustawa o KRS z 2017 r.).

W jego ocenie, Krajowa Rada Sądownictwa w kształcie określonym wskazaną wyżej ustawą nie może być – w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego i międzynarodowych Trybunałów – uznana za organ odpowiadający modelowi i standardowi funkcjonowania wynikającemu z właściwych przepisów Konstytucji RP, przepisów prawa Unii Europejskiej i przepisów EKPC. Podkreślił, że zarówno Sąd Najwyższy, jak i Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej (dalej w tekście TSUE) oraz ETPCz wielokrotnie już w swoim orzecznictwie wskazywały, że Krajowa Rada Sądownictwa działająca w reżimie ustawy o KRS z 2017 r. nie daje gwarancji niezależności od władzy wykonawczej oraz ustawodawczej, a co za tym idzie, również wobec sędziów nominowanych do pełnienia urzędów sędziowskich w procedurze nominacyjnej z udziałem tak ukształtowanej Krajowej Rady Sądownictwa obalona została – od strony instytucjonalnej – gwarancja niezależnego i niezawisłego sądu, tj. zasada wyartykułowana w odpowiednich przepisach krajowych i międzynarodowych (art. 6 EKPC, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, art. 45 ust. 1 Konstytucji RP). Co więcej zauważył, że w odniesieniu do sędziów Sądu Najwyższego powołanych w tym trybie, obalenie tej zasady i gwarancji nastąpiło w sposób nieodwracalny, a oznacza to, że nie dają oni gwarancji niezależności i bezstronności w orzekaniu, zatem swoimi orzeczeniami nie tworzą sądu w znaczeniu konstytucyjnym i konwencyjnym.

Obrońca przywołał szereg orzeczeń, z których powyższe tezy wynikają, w tym w szczególności:

- wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2019 r., III PO 7/18 (OSPiUS 2020, z.4, poz. 38); w uchwale połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 (OSNK 2020, z. 2, poz. 7); uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 (OSNK 2022, z. 6, poz. 22); uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22 (OSNPiUS 2022, nr 10, poz. 95);

- wyroki TSUE: z dnia 19 listopada 2019 r., w połączonych sprawach C-585/18, C-624/18 i C-625/18; z dnia 6 października 2021 r., w sprawie C-487/19;

- wyroki ETPCz: z dnia 22 lipca 2021 r., w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (skarga nr 43447/19); z dnia 8 listopada 2021 r., Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce (skargi nr 49868/19 i 57511/19); z dnia 3 lutego 2022 r., Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce (skarga nr 1469/20); z dnia 15 marca 2022 r. (Wielka Izba), Grzęda przeciwko Polsce (skarga 43572/18).

Przypomniął, że w powyższych orzeczeniach jako podstawę do stwierdzenia braku niezawisłości i bezstronności wskazano nie samą treść przepisów ustawy z 2017 r. o KRS, lecz całokształt okoliczności związanych z treścią tej ustawy, kontekstem jej uchwalenia oraz sposobem ukształtowania składu Krajowej Rady Sądownictwa i jej faktycznego udziału w procesie nominacyjnym, zauważając przy tym, że obecne rozwiązania ustawowe są niewystarczające i w niedopuszczalny sposób ograniczają mechanizm badania ustanowienia sądu ustawą, bezstronności i niezależności, ze względu na udział w wadliwym procesie powoływania sędziów Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym ustawą o KRS z 2017 r., co narusza prawo do rzetelnego procesu sądowego i nie gwarantuje ani konwencyjnej, ani przewidzianej prawem unijnym ochrony. Jak przy tym stwierdził, zgodnie z powołaną wyżej uchwałą połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, potwierdzoną w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, a także utrwalonym orzecznictwem ETPCz, już sam fakt, że sędzia SN został powołany

w wadliwej procedurze na podstawie rekomendacji Krajowej Rady Sądownictwa w składzie i trybie przewidzianym ustawą o KRS z 2017 r. dowodzi tego, iż nie spełnia on wymogów niezawisłości i bezstronności wymaganych w przepisach art. 6 ust. 1 EKPC i art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

W odniesieniu do sędziego Marka Siwka obrońca zwrócił uwagę, że został on powołany na urząd sędziego Sądu Najwyższego przez Prezydenta RP w dniu 10 października 2018 r.

Wniosek o powołanie Marka Siwka i 19 innych osób do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego przedstawiła Prezydentowi RP Krajowa Rada Sądownictwa uchwałą z dnia 28 sierpnia 2018 r., nr 331/2018.

Postanowieniem z dnia 27 września 2018 r., II GW 28/18, Naczelny Sąd Administracyjny wstrzymał wykonanie w/w uchwały KRS w części dotyczącej przedstawiania (nieprzedstawiania) wniosków o powołanie do pełnienia urzędu na stanowiska sędziego Sądu Najwyższego w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych. Pomimo zabezpieczenia udzielonego przez Naczelny Sąd Administracyjny, w dniu 10 października 2018 r. Prezydent wręczył sędziemu Markowi Siwkowi akt powołania na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego, które wymieniony przyjął. W tym też dniu sędzia Marek Siwek złożył wobec Prezydenta ślubowanie.

Powyższe – zdaniem autora tego wniosku – oznacza, że Pan Marek Siwek, będąc wcześniej sędzią sądu powszechnego, z pełną świadomością wziął udział w wadliwej procedurze powołania na urząd sędziego Sądu Najwyższego, pomimo istnienia w obrocie prawnym postanowienia wstrzymującego wykonanie uchwały KRS, a następnie przyjął powołanie akceptując zignorowanie przez Prezydenta RP orzeczenia NSA i zabezpieczenia, mającego zapewnić realizację praw innych osób biorących udział w procedurze.

Nadmienił, że Naczelny Sąd Administracyjny w dniu 11 października 2021 r. stwierdził nieważność uchwały nr 331/18 KRS z dnia 28 sierpnia 2018 r. w całości, co oznacza brak wymaganego Konstytucją RP wniosku KRS o przedstawieniu kandydatury Pana Marka Siwka Prezydentowi RP do powołania na urząd sędziego SN.

W jego ocenie, nie pozostawia to wątpliwości, że w ten sposób, poprzez sam fakt wzięcia udziału w procedurze, pomimo wydanego przez NSA orzeczenia, doszło do sytuacji zlekceważenia postanowienia sądowego, a zatem sędzia Marek Siwek wykazał rażący brak poszanowania dla zasady przestrzegania orzecznictwa sądowego, co powinno cechować każdego sędziego. Tym samym takim działaniem osłabiona została nie tylko zasada poszanowania orzeczeń sądowych, ale uchybiono istotnemu elementowi wchodzącemu w zakres niezależności władzy sądowniczej.

Odnosząc się do przesłanki wyłączenia związanej z postępowaniem sędziego Marka Siwka po powołaniu na urząd sędziego Sądu Najwyższego, obrońca sędzi A. N. wskazał na dwie główne okoliczności.

Pierwszą, przemawiającą za uznaniem braku gwarancji niezawisłości i bezstronności po stronie tego sędziego był – zdaniem obrońcy – fakt niezłożenia przez sędziego Marka Siwka wniosku o wyłączenie go z tej sprawy z uwagi na ryzyko, że wydane z jego udziałem rozstrzygnięcie – właśnie z powodu tego udziału – będzie naruszało art. 6 ust. 1 EKPC. Podkreślił, że jest to okoliczność, która odróżnia przypadek Pana Marka Siwka od niektórych innych sędziów powołanych w tej samej procedurze nominacyjnej. Jako przykład powołał wniosek złożony przez SSN Jacka Widło, który następnie został uznany za zasadny i uwzględniony przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 25 listopada 2021 r., I CSKP 524/21.

Niezłożenie takiego wniosku może też świadczyć, jak to dalej wywodzi obrońca, o nieprzestrzeganiu przez SSN Marka Siwka wynikającego z art. 6 ust. 1 EKPC standardu prawa do rzetelnego procesu, orzecznictwa ETPCz oraz interesów prawnych stron (uczestników postępowania), w kontekście możliwego zachowania nakierowanego na utrzymanie własnego statusu kosztem przestrzegania prawa (art. 6 EKPC w zw. z art. 91 ust. 1 Konstytucji RP) oraz interesów stron (uczestników postępowania).

Drugą okolicznością wskazującą – w ocenie autora wniosku – na brak spełnienia wymogów niezależności i bezstronności przez sędziego Marka Siwka jest jego udział w wydaniu postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2021 r., II KZ 46/21. Postanowienie zostało zainicjowane zażaleniem skazanego na

postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2021 r., II KO 44/21, o odmowie przyjęcia wniosku o wznowienie postępowania wobec jego oczywistej bezzasadności.

Sąd Najwyższy w składzie obejmującym także sędziego Marka Siwka potraktował zażalenie jako okazję do tego, aby w długim i erudycyjnym uzasadnieniu, podważać procedurę powołania i status wieloletniego i doświadczanego sędziego Sądu Najwyższego z tego tylko powodu, że początek kariery zawodowej Sędziego przypadał na okres Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej i że sędzia został po raz pierwszy powołany na stanowisko sędziego sądu wojskowego przez Radę Państwa na wniosek Ministra Obrony Narodowej. Jak to wskazał w dalszej części wniosku obrońca, niezależnie od wad tego orzeczenia wydanego z udziałem sędziego Marka Siwka (m.in. ze skazą ahistoryzmu), istota rzeczy dotyczy w tym wypadku tego, że przywołane stanowisko potraktowane zostało jako forum swoistego „rozliczenia się” przez skład sędziowski – powołany wszakże do orzekania w Sądzie Najwyższym przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukształtowanej w trybie określonym w przepisach ustawy o KRS z 2017 r. – z formułowanymi w orzecznictwie ETPCz, TSUE i Sądu Najwyższego wątpliwościami dotyczącymi ich własnego statusu, z wykorzystaniem – jako swoistej formalnej osłony – orzeczenia TSUE. W tym sensie przywołane orzeczenie wydane przez skład, w którym zasiadał SSN Marek Siwek, stanowi w istocie manifest o charakterze pozaprawnym i w sposób wręcz oczywisty nie służy realizacji – rzekomo powołanego jako jego podstawa – wyroku TSUE z połączonych sprawach C-585/18, C-624/18 i C-625/18. Gdyby sędzia Marek Siwek rzeczywiście miał wątpliwości co do orzekania przez SSN Marka Pietruszyńskiego w świetle art. 19 Traktatu o Unii Europejskiej (TUE) oraz art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (KPP), byłby zobowiązany – jako sąd ostatniej instancji w rozumieniu art. 267 Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE) – zadać w tym zakresie pytanie prejudycjalne lub wstrzymać się z rozstrzygnięciem do czasu wydania orzeczenia TSUE na skutek pytań prejudycjalnych zadanych postanowieniem z dnia 18 grudnia 2019 r., CSK 347/19 (odpowieź na te pytania została udzielona w wyroku TSUE z dnia 29 marca 2022 r., w sprawie C-132/20). Skoro – jak to stwierdza obrońca – SSN Marek Siwek

postąpił inaczej, to tym samym dał sygnał, że rzeczywistym celem nie było wydanie orzeczenia zgodnego z prawem, w tym wypadku z odpowiednimi przywołanymi przepisami prawa unijnego i wyrokiem TSUE w połączonych sprawach C-585/18, C-624/18 i C-625/18, lecz zaimanifestowanie własnego stanowiska, choćby było ono z tymi przepisami sprzeczne i choćby jego wyrażenie wymagało naruszenia art. 267 TFUE.

Wreszcie, w odniesieniu do przesłanki ewentualnego wpływu tych okoliczności na wynik sprawy, autor wniosku zwrócił uwagę na jej charakter, bowiem zawieszenie, na podstawie art. 130 § 1 u.s.p., sędzi A. N. nastąpiło w związku z wydaniem przez sąd odwoławczy z jej udziałem rozstrzygnięcia uchylającego wyrok wydany w składzie obejmującym sędziego powołanego do pełnienia urzędu w procedurze z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy o KRS z 2017 r., a więc tym samym trybie, który skutkowało powołaniem sędziego Marka Siwka na urząd sędziego Sądu Najwyższego.

Zdaniem obrońcy, taki charakter sprawy, jako dotyczący tych właśnie zagadnień, które są źródłem wątpliwości co do bezstronności i niezawisłości SSN Marka Siwka, a które to stanowisko wyrażone przez sędzię A. N., jest przez sędziego Marka Siwka kontestowane, może – wypadku jego orzekania w niniejszej sprawie – doprowadzić do naruszenia standardu bezstronności i niezawisłości. Autor wniosku odwołał się w tym kontekście do uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 i do wskazanej w tej uchwale zasady *nemo iudex in causa sua*.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o wyłączenie sędziego Marka Siwka od rozpoznania zawisłej w Sądzie Najwyższym sprawy o sygn. I ZZ 8/22, a dotyczącej zarządzenia, na podstawie art. 130 § 1 u.s.p., natychmiastowej przerwy w czynnościach służbowych SSO A. N., jest zasadny.

Podzielić należy w całej rozciągłości wyrażony przez autora wniosku pogląd, że art. 29 § 4 uSN, zaniżający standard kontroli kwestii gwarancji po stronie sędziego przydzielonego do rozpoznania danej sprawy zasad niezawisłości

i bezstronności, przez postawienie dodatkowych wymogów formalnych zawartych w art. 29 § 5 uSN, które nie mieszczą się w kryteriach wypracowanych w orzecznictwie ETPCz (zob. m.in. wyrok Wielkiej Izby z dnia 1 grudnia 2020 r., skarga nr 26374/18, Guðmundur Andri Ástráðsson przeciwko Islandii), uznać należy za sprzeczny z art. 6 ust. 1 EKPC, a jedynym celem ustawy w tym zakresie było zablokowanie orzecznictwa Trybunału w Strasburgu w taki sposób, aby nie można było prowadzić testu w kontekście wymagań stawianych w Konwencji (prawo do rzetelnego procesu przed sądem ustanowionym na mocy prawa).

Szeroką argumentację w tym przedmiocie przedstawił Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 27 lutego 2023 r., II KB 10/22 (OSNK 2022, z. 5-6, poz. 28) oraz w postanowieniu z dnia 19 października 2023 r., I ZB 52/22. Dokonaną w tych orzeczeniach wykładnię przepisów uSN, a w szczególności zmian wprowadzonych w tej ustawie nowelizacją z dnia 9 czerwca 2022 r., w kontekście powodów wydania tego aktu prawnego oraz wymogów stawianych w EKPC oraz wydanych na jej podstawie orzeczeniach ETPCz, zwłaszcza w sprawach polskich – co do standardu niezawisłości i bezstronności sądu – ten skład Sądu Najwyższego w całej rozciągłości akceptuje i do niej się w tym miejscu odwołuje, przyjmując argumentację zawartą w uzasadnieniach obu postanowień jako własną.

Podsumowując więc tę część wywodu, uznać należy, że przy badaniu w trybie art. 29 § 5 uSN spełnienia wymogów niezależności i bezstronności wystarczające jest – bez potrzeby rozważania pozostałych przesłanek opisanych w tym przepisie, tj. postępowania sędziego po jego powołaniu oraz badania okoliczności sprawy – ustalenie, że sam tryb powołania na urząd sędziego był tak dalece wadliwy, iż powołany w ten sposób sędzia nie spełnia wymogu niezawisłości i bezstronności.

Sąd Najwyższy ma przy tym świadomość, że w związku z testem wprowadzonym do uSN wskazaną wcześniej ustawą nowelizacyjną z 2022 r., Sąd Najwyższy wystąpił do TSUE z pytaniami prejudycjalnymi dotyczącymi tej procedury (zob. postanowienia z dnia 20 października 2023 r., III CB 40/23 i z dnia 11 stycznia 2024 r. w sprawach I ZB 73/22, I ZB 81/23 i I ZB 91/23) i w związku z tym, konieczne byłoby wstrzymanie się z orzekaniem w niniejszej sprawie do czasu

udzielenia odpowiedzi przez Trybunał lub też wystąpienie z własnym pytaniem, rzecz wszelako w tym, że dokonując interpretacji uSN w cytowanych wyżej orzeczeniach w sprawach II KB 10/22 i I ZB 52/22 Sąd Najwyższy uczynił to nie w kontekście prawa Unii Europejskiej w szczególności przepisów art. 19 TUE i art. 47 KPP, lecz w uwzględnieniu standardu „sądu ustanowionego ustawą”, a więc przez pryzmat art. 6 ust. 1 EKPC oraz interpretującego tę wiążącą Polskę regulację traktatową orzecznictwa ETPCz.

Istotne w tym kontekście jest również i to, że w wyniku działań procesowych członków składu orzekającego Sądu Najwyższego wylosowanego do rozpoznania wniosku obrońcy sędzi A. N. oraz po wyłączeniu od orzekania w przedmiocie tego testu sędziów powołanych na urzędy sędziów Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy o KRS z 2017 r., stworzony został skład orzekający Sądu Najwyższego spełniający wymogi określone w art. 6 ust. 1 EKPC.

Mając na uwadze powyższe, zważyć należy, że sędzia Marek Siwek powołany został na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa w procedurze opartej o przepisy ustawy o KRS z 2017 r. Przebieg tej procedury w odniesieniu do tego sędziego został szczegółowo opisany we wniosku obrońcy SSO A. N. złożonym w tej sprawie, zaś podane w tym wniosku fakty są zgodne z ustaleniami Sądu Najwyższego w sprawie zakończonej postanowieniem z dnia 19 października 2023 r., I ZB 52/22, którym to postanowieniem sędziego Marka Siwka – na podstawie art. 29 § 5 uSN - wyłączono już od rozpoznawania sprawy II ZIZ 13/22.

Najistotniejsza w tym kontekście jest bezsporna okoliczność, że objęty wnioskiem obrońcy sędzia powołany został w wadliwej, sprzecznej z zasadami konstytucyjnymi i konwencyjnymi procedurze, przez Prezydenta RP, w konkursie do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, która to Izba – z uwagi na udział w procedurze powoływania w jej skład osób na urząd sędziów Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej ustawą o KRS z 2017 r. oraz przy uwzględnieniu m.in. powołanych we wniosku orzeczeń Naczelnego Sądu Administracyjnego – w konsekwentnym orzecznictwie ETPCz

jest uznawana za organ niespełniający standardu sądu ustanowionego na podstawie przepisów prawa w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC (zob. wyroki ETPCz: powołane już wyżej z dnia 8 listopada 2021 r., Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce oraz z dnia 15 marca 2022 r. (Wielka Izba), Grzęda przeciwko Polsce, a także z dnia 23 listopada 2023 r., Wałęsa przeciwko Polsce [skarga nr 50849/21]).

Nie ulega w związku z tym wątpliwości, że skład Sądu Najwyższego z udziałem sędziego Marka Siwka nie spełnia i spełniał nie będzie standardu określonego w art. 6 ust. 1 EKPC i to niezależnie od tego, że cytowane wyżej orzeczenia ETPCz dotyczą wprost sędziów powołanych do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych, a Pan Marek Siwek przeniesiony został decyzją osoby pełniącą funkcję Pierwszego Prezesa Sąd Najwyższego do Izby Karnej Sądu Najwyższego, będąc jednocześnie – postanowieniem Prezydenta RP z kontrasygnatą Prezesa Rady Ministrów – wyznaczony do orzekania jako sędzia w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej. Pierwotna wada powołania do sprzecznej z wymogami EKPC Izby Sądu Najwyższego nie może bowiem zostać w trybie kolejnych, mających wyłącznie charakter techniczny zabiegów konwalidowana, stanowiąc w istocie próbę pominięcia regulacji art. 179 Konstytucji RP (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 października 2023 r., II KK 82/23; z dnia 7 marca 2024 r., IV KK 571/23).

Sąd Najwyższy w składzie orzekającym w tej sprawie podtrzymuje także wielokrotnie wyrażany w orzecznictwie pogląd o zachowaniu mocy obowiązującej uchwały połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, w tym jej pkt 1, zgodnie z którym „nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. zachodzi także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2027 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3)”.

Uchwała ta, stanowiąc zasadę prawną, wiąże wszystkie składy orzekające Sądu Najwyższego [art. 87 ust. 1 u.SN], a odstępianie od niej, do czego w tym wypadku dotychczas nie doszło, może nastąpić wyłącznie w trybie przewidzianym w art. 88 § 2 u.SN.

Szerokie i wyczerpujące powody takiego stanowiska zostały przedstawione m.in. w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2021 r., I KZ 29/21 (OSNK 2021, z. 10, poz. 41), w uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22 (OSNK 2022, z. 6, poz. 22), czy też w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 5 kwietnia 2022 r., III PZP 1/22 (OSNPIUS 2022, nr 10, poz. 95), a wreszcie w orzecznictwie w tzw. sprawach testowych (art. 29 § 5 u.SN): powołane już wyżej postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 27 lutego 2023 r., II KB 10/22 i z dnia 19 października 2023 r., I ZB 52/22 oraz z dnia 13 kwietnia 2023 r., III CB 6/23).

Poglądu o zachowaniu mocy obowiązującej wskazanej wyżej uchwały nie mógł więc zmienić fakt wydania przez Trybunał Konstytucyjny wyroku z dnia 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, OTK-A 2020, poz. 61, o czym szeroko i przekonująco wypowiedział się już Sąd Najwyższy w powołanych wyżej orzeczeniach. Podobnie, co do braku skutku prawnego tak jak wskazany wyżej wyrok Trybunału Konstytucyjnego, ocenić należało te – zapadłe po podjęciu uchwały z dnia 23 stycznia 2020 r. – orzeczenia Sądu Najwyższego, w którego składach zasiadali sędziowie powołani w oparciu o przepisy ustawy o KRS z 2017 r., jako dotknięte wadą z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo z art. 379 pkt 4 k.p.c., a także inne wyroki Trybunału Konstytucyjnego, czy też dokonywane sukcesywnie zmiany u.SN, mające na celu wyłącznie zablokowanie orzecznictwa TSUE oraz ETPCz w zakresie dokonanych przez te organy międzynarodowe interpretacji wiążących Polskę norm traktatowych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2023 r., III KZ 36/23). Przeprowadzoną przez Sąd Najwyższy, we wskazanych na wstępie judykatach, wykładnię przepisów Kodeksu postępowania karnego oraz ustawy o Sądzie Najwyższym, w powiązaniu z wykładnią przepisów konwencyjnych dokonaną przez międzynarodowe Trybunały, ten skład Sądu Najwyższego w całej rozciągłości podziela i do niej się w tym miejscu odwołuje.

Reasumując, skład Sądu Najwyższego z udziałem sędziego Marka Siwka nie gwarantuje rozstrzygnięcia sprawy w sposób niezawisły i bezstronny w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPC, a wydane przez taki sąd orzeczenie będzie jednocześnie dotknąć wadą mającą postać bezwzględnej przyczyny odwoławczej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

Pomimo tego, że do wydania orzeczenia o wyłączeniu sędziego Marka Siwka od rozpoznania sprawy I ZZ 8/22, wystarczające jest, na co wskazano wyżej, samo stwierdzenie wadliwości jego powołania, trafne są również dalsze wywody obrońcy sędzi A. N. odnośnie spełnienia także pozostałych przesłanek wskazanych w art. 29 § 5 uSN .

Rację ma w szczególności autor wniosku, że postępowanie sędziego Marka Siwka po powołaniu na urząd sędziego Sądu Najwyższego świadczy o jego pełnej akceptacji dla naruszających prawo krajowe i międzynarodowe regulacji wprowadzonych do polskiego porządku prawnego od 2017 r. Sędzia ten zdaje się nie tylko nie dostrzegać wskazanych wyżej uwarunkowań związanych z jego orzekaniem w sądzie krajowym ostatniej instancji, lecz przede wszystkim, mając świadomość wiążącego Polskę orzecznictwa ETPCz, bierze udział w wydawaniu orzeczeń w sytuacji, gdy taka postawa nie tylko naraża interes stron postępowania i ich prawo do rozpoznania sprawy przez sąd ustanowiony na mocy ustawy, lecz również ma niebagatelne znaczenie w zakresie odpowiedzialności odszkodowawczej państwa za wydawanie orzeczeń naruszających art. 6 ust. 1 EKPC.

O ignorowaniu przez sędziego Marka Siwka tych uwarunkowań świadczy – zasadnie zauważony przez autor wniosku – fakt nieskładania przez niego wniosków o samowylączenie, pomimo tego, że szereg sędziów powołanych w tożsamym, niezgodnym z Konstytucją i regulacjami konwencyjnymi, trybie takie wnioski i to skuteczne składało (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2023 r., I CSKP 524/21) lub też przekazywało sprawę do rozpoznania Sądowi Najwyższemu w składzie spełniającym kryterium sądu (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2024 r., I CSK 265/23).

Bezspornie trafne jest też, w kontekście omawianej przesłanki z art. 29 § 5 uSN, również to zauważenie obrońcy SSO A. N., w którym podnosi on motyw wydanego przez Sąd Najwyższy, z udziałem sędziego Marka Siwka, postanowienia z dnia 13 grudnia 2021 r., II KZ 46/21, w którym – kierując się ochroną własnego interesu – podjęto próbę zdeprecjonowania wieloletniego sędziego Sądu Najwyższego. Wsparciem dla tej argumentacji jest szeroki i trafny wywód Sądu Najwyższego zawarty w uzasadnieniu postanowienie z dnia 24 stycznia 2022 r., II KO 125/21 oraz w uzasadnieniu powołanego już wcześniej postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2023 r., I ZB 52/22.

Nie ulega wreszcie wątpliwości, że omówione już okoliczności dotyczące dwóch pierwszych przesłanek testu o jakim mowa w art. 29 § 5 uSN, nie tylko mogą, lecz wręcz muszą mieć wpływ na wynik sprawy, do rozpoznania której wyznaczony został sędzia Marek Siwek.

Postępowanie prowadzone w sprawie SSO A. N. dotyczy wszakże wydanych przez sąd z jej udziałem orzeczeń, którymi uchylono wydane przez Sąd pierwszej instancji orzeczenia z uwagi na branie udziału w składzie tego Sądu osoby powołanej na urząd sędziego w sądzie powszechnym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie przepisów ustawy o KRS z 2017 r. W takim układzie procesowym, gdy podstawą uznania, że w sprawie wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza określona w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., a powodem takiej oceny był proces nominacyjny sędziego Sądu Rejonowego, przeprowadzony w tym samym, sprzecznym z regulacjami konstytucyjnymi i konwencyjnymi trybie co postępowanie zakończone otrzymaniem nominacji na urząd sędziego Sądu Najwyższego przez Pana Marka Siwka, trudno nawet zakładać zachowanie przez niego zasad niezawisłości i bezstronności, a wreszcie też obiektywizmu. W obu wypadkach, w postępowaniu prowadzącym ostatecznie do otrzymania nominacji, uczestniczył ten sam zależny od władzy wykonawczej i ustawodawczej organ niebędący przy tym organem tożsamym z organem konstytucyjnym, którego skład i sposób wyłaniania reguluje Konstytucja RP, w szczególności w art. 187 ust.1 (zob. pkt 1 uchwały składu siedmiu sędziów Sadu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22).

O ewentualnym nastawieniu sędziego Marka Siwka do niniejszej sprawy jednoznacznie świadczy fakt niezłożenia przez niego wniosku o wyłączenie i to nie tylko w oparciu o regulacje art. 41 § 1 k.p.k., lecz wręcz konieczność dokonania przez niego sygnalizacji w oparciu o przepis art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k., ponieważ zawisła w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej sprawa sędzi A. N. w rzeczywistości dotyczy też jego bezpośrednio.

Ratio legis art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. jest czytelne i – w myśl zasady *nemo iudex indoneus in propria causa* – sprowadza się do odsunięcia od sprawy sędziego w sytuacji, gdy jej rozstrzygnięcie wpływa na sferę jego praw i obowiązków. Nie chodzi przy tym jedynie o te ewidentne przypadki, gdy sędzia jest stroną procesową, która *ex definitione* ma interes prawny w korzystnym dla siebie rozstrzygnięciu, ale o każdy przypadek, gdy sprawa dotyczy sędziego bezpośrednio (zob. J. Kosonoga (w:) R. A. Stefański S. Zabłocki (red.), Kodeks postępowania karnego. Komentarz do art. 1 – 166, Warszawa 2017, tom I, s. 550). Trudno o bardziej jednoznaczny przykład tego rodzaju sytuacji niż ten, w którym sędzia Sądu Najwyższego powołany w niekonstytucyjnym trybie, ma orzekać w przedmiocie zawieszenia w czynnościach służbowych sędzi, która – uczestnicząc w składzie orzekającym Sądu Okręgowego w S. – zakwestionowała skuteczność takiego trybu powołania na urząd sędziego, a więc z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa niebędącej organem tożsamym z tym, który przewidziany jest w art. 187 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Z omówionych powyżej powodów wyłączenie sędziego Marka Siwka od rozpoznawania sprawy zawisłej w Sądzie Najwyższym pod sygn. I ZZ 8/22 było konieczne.

[M. T.]

r.g.

